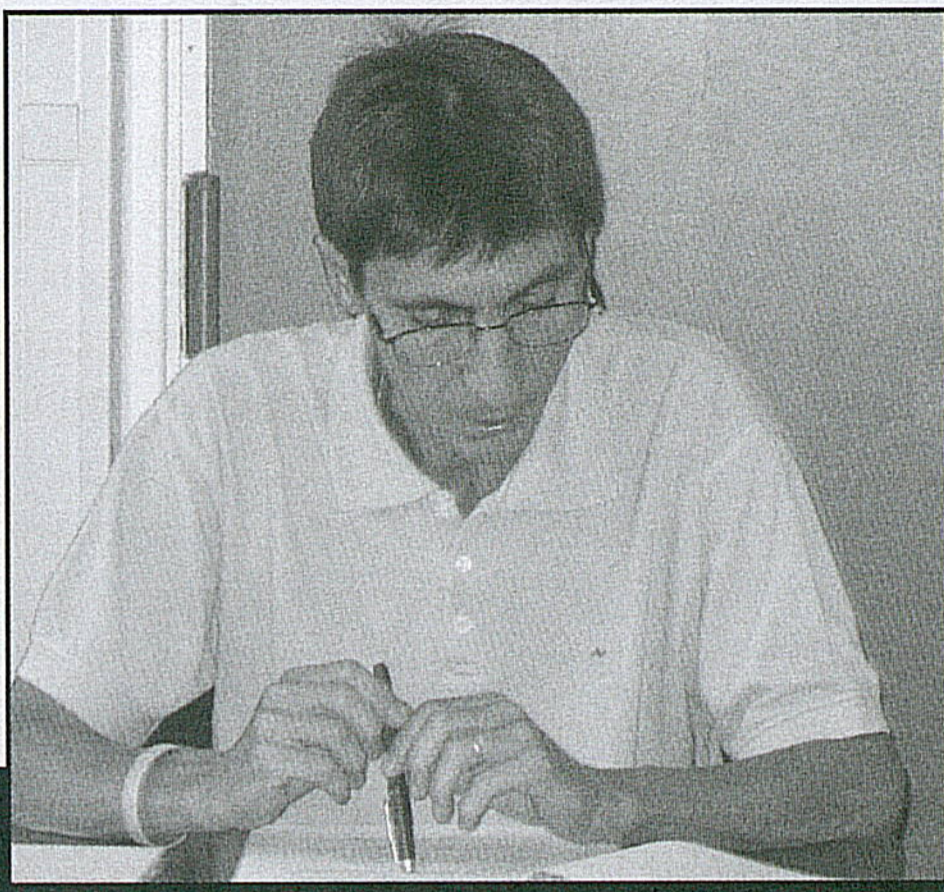

Andorra, un paradís fiscal?

Miquel Calsina i Gordi

Preàmbul

Quan em varen convidar a assistir a la trobada, aquí a Prada, la meua idea inicial era solament fer una valoració del nou sistema *impositiu*. Els nous impostos indirectes: ISI, IPI, IAC. El seu funcionament, la seva aplicació i el seu impacte.

I com hauria de ser, al meu entendre.

Desgraciadament, o potser per sort, no ho sé, vaig tenir l'oportunitat d'estudiar-los bastant a fons, tant en la passada campanya electoral (per rebatre aquest sistema) com també per la meua pròpia feina de comptable (per explicar-los degudament).

Però del model fiscal en qüestió, ja en parlaré més endavant.

M'agradaria començar per un altre tema que em sembla més important, l'etiqueta de paradís fiscal que té el nostre país, Andorra. Però aquesta etiqueta, entesa des d'un altre punt de vista, no des de l'exterior ni per la gent externa a Andorra. Tant si ho enfoquen (o ho enfocaven) des del propi interès (portar els diners a Andorra, per exemple) com si ho fan des de la simple curiositat, estudi o rebuig als paradisos fiscals o simplement per enveja.

Vull enfocar el tema del paradís fiscal des de dins, des de l'òptica interna. Per al ciutadà del carrer, normal i corrent, que viu i treballa a Andorra, amb un petit negoci normal i corrent, per exemple. Sense cap fortuna ni propietats. Un ciutadà normal i corrent en definitiva, com n'hi ha molts.

Aquesta òptica em porta a fer una pregunta: ha estat realment Andorra un paradís fiscal per al ciutadà del carrer fins a la data de l'entrada en vigor dels impostos indirectes?, deixant de banda que encara estem considerats així, externament.

M'explicaré. A banda del ja conegut IMI (impost de mercaderies indirecte; el 4% és el més habitual, l'1% en el menjar, el 7% en els vehicles i l'electrònica, el 12% en la joieria...), un impost que sempre ens ha estat repercutit a tots en les nostres compres i despeses, no sols al comerciant, i que al meu entendre s'hauria de comptabilitzar com a impost i no com a *més cost*, tal com diuen els manuals d'aplicació dels impostos indirectes. I així s'haurà de comptabilitzar amb el canvi a l'IGI.

Hem d'afegir-hi, a més, el *sobrecost* dels articles pels transportistes i transitaris, comptabilitzat també com a més cost de la compra. Més el consegüent sobrecost en haver-hi més intermediaris. (Només cal baixar a comprar al mercat de la Seu per comprovar la diferència de preus.)

A part de dit impost (IMI, 1991), recordem també totes les taxes, tant dels comuns com del Govern, que des de fa molts anys hem hagut de pagar. Per exemple:

- El cànon del 10% en els rebuts de la llum i el telèfon (1992).
- La taxa per la tinença de vehicles (1994).
- El pagament de la ITV, o inspecció tècnica dels vehicles (ara per a l'ACA i un 10% més car, si no prospera algun recurs).
- La renovació de documents (passaports, permisos, autoritzacions...).
- La taxa de comerç i indústria, o Registre de titulars d'activitats econòmiques (1995).
- La taxa de l'Oficina de Marques (1995).
- Les taxes judicials (1995).
- L'ISI en els sectors econòmics (2000). Serveis bancaris i financers (2002) i les companyies d'assegurances (2002).
- La fe pública notarial (2000).
- L'ITP (2001), amb exempcions en l'actualitat.
- Les taxes sobre el consum (1985).
- La taxa sobre el bingo (1996).
- Etcètera.

Tot això, per a les arques del Govern.

D'altra banda:

- El 3% sobre el cost del lloguer de l'habitatge (evidentment, repercutit al llogater), el tribut arrendatari.
- L'impost sobre la propietat immobiliària.
- L'atorgament de llicències.
- Embrancaments.
- El foc i lloc.

- Les taxes d'enllumenat.
- La recollida de deixalles.
- La prestació de serveis comunals (permisos, certificats, documents...).
- La taxa comercial, d'establiment d'activitats comercials.
- Etcètera

Tot això, per a les arques dels comuns.

A títol d'exemple, i extret d'apunts reals:

- 21 € del rebut del lloguer (3% de 700 €). Mensual.
- 7 € del rebut de la llum (10% de 70 €). Mensual.
- 12 € del rebut de telèfon i mòbil (10% de 120 €). Mensual.
- Per la tinença de vehicles: 44 € + 88 € + 16 € = 148 €. Anyal (12 € al mes).
- Per comerç i indústria, 191 € (16 € al mes).
- La taxa comunal de comerç, 450 € (38 € al mes).
- El foc i lloc, 111,50 € (9 € al mes).
- La ITV dels vehicles, 60 € (5 € al mes).
- La renovació de documents, 50 € (4 € al mes).

Amb aquestes despeses fixes, ja tenim 124 € al mes.

Si afegim a totes aquestes despeses fixes, per exemple:

- Els serveis mèdics que no cobreix la CASS (uns 25 € al mes, si tot va bé).
- Si som autònoms, la CASS ens costa uns 253 € i no podem posar-nos malalts, ja que no ens cobreix la baixa (i aviat serà obligatori cotitzar, i si no el corresponent 5% si som assalariats).

-Podríem fins i tot afegir-hi les despeses escolars (menjador, activitats...), que no ens subvenciona ni ens hi ajuda el nostre Govern (ja que no ens trobem en una situació precària i ens denegarà la corresponent beca; 58 + 62 €, per 10 mesos, uns 100 € al mes. Sense comptar-hi el transport, els llibres, el material, la quota de l'APA (personalment, ho trobo excessiu).

Fet el corresponent càlcul, ens dóna una despesa extraordinària al mes d'entre 500 i 600 euros. Si tenim en compte el salari mínim (uns 840 euros) o fins i tot el salari mitjà (uns 1.700 euros), poc ens queda per pagar el lloguer, vestir-nos i menjar, circular, aparcar... Viure, en definitiva.

Sort en tenim que vivim en un paradís fiscal!

I no puc valorar econòmicament (quantificar monetàriament) la qualitat de vida: l'estrès que tots patim, la manca de temps d'oci, les cues, sempre anant de pressa i corrent...

En definitiva, la manera de viure i treballar a Andorra, més similar a una gran ciutat que a un poble, com jo crec que realment hauria de ser.

Sí que podria, però, valorar econòmicament el sobrecost *antinatural* que patim

en les nostres compres i despeses habituals, en botigues, bars, restaurants, espectacles, hotels, actes diversos... Només cal comparar-ho amb el país veí, Espanya sense anar més lluny.

Per què teníem aquest sobrecost fins ara si no *patíem* els impostos?, si vivíem en un paradís fiscal? Però aquest tema el deixo a la seva imaginació...

Tenint en compte tot el que s'ha exposat fins ara, em torno a preguntar de nou: ha estat realment Andorra un paradís fiscal per al ciutadà del carrer, normal i corrent, que no poseeix una gran fortuna?

Ja sé que he fet una barreja d'economia, fiscalitat i política social, però per a mi un país que *no* ha de ser un paradís fiscal, comporta dues coses: pagar impostos, sí..., però per poder tenir una millor qualitat de vida.

Un cop acabada aquesta mena d'introducció del meu parer sobre el paradís fiscal que ha estat Andorra, ara sí que entraré a comentar el meu parer sobre el nou model de fiscalitat que ha entrat en vigor aquest any a Andorra: l'ISI, l'IPI i l'IAC. Model que de moment encara no ens permet sortir de la llista de paradisos fiscals.

Tot i que amb els meus dubtes si en aquests moments es pot realment comentar, analitzar o debatre, com estem fent, ja que la veritat és que no tinc gens clar cap on derivarà aquest model. No disposem en aquests moments d'un model impositiu clarament definit. Ni jo ni ningú, davant les constants modificacions, nyaps, canvis, dubtes, problemes, noves lleis, anuncis oficials, llistes de paradisos fiscals, llistes de països que no col·laboren contra el blanqueig de diners...

Els impostos indirectes

Era evident que Andorra necessitava noves fonts d'ingressos; ja havíem arribat al límit d'endeutament i necessitat econòmica. Això no ho discutiré mai.

Aquestes fonts d'ingressos haguessin hagut d'arribar bastant abans, quan no hagués suposat cap daltabaix per al ciutadà. (I aleshores no parlariem de paradís fiscal, segur.)

Encara que em demano: quin seria realment aquest endeutament si els diners de FEDA, l'STA i la CASS s'haguessin quedat al seu lloc?

Quina ràtio li hagués sortit al senyor ministre de Finances si aquests diners no haguessin passat a les arques de l'Estat i no s'haguessin gastat en altres assumptes?

Partint d'una xifra d'endeutament més elevada, la ràtio d'Standard&Poor's, encarregada el 2002, el famós *rating* 2005 canviaria substancialment, la qual cosa fa que no em cregui el resultat.

Deute a llarg termini: AA, capacitat molt forta per fer front a les eventuais obligacions financeres.

Deute a curt termini: A-1+, capacitat extremament alta.

I a més, aquestes fonts d'ingressos havien de ser immediates.

Evident sembla, també, que l'única manera d'obtenir els diners necessaris era amb la imposició, que teòricament ens permetria, a més, deixar de ser un paradís fiscal, que tampoc no beneficiava gens els habitants d'Andorra, en gaudissin o no.

Fins aquí, tots d'acord.

Aquí entrava, però, el **problema polític**. Ho recordo:

Campanya electoral 2001. Lema: *No posarem impostos*. Victòria.

Campanya electoral 2005. Lema: *Els impostos només seran indirectes, mai directes*. Victòria.

Propera campanya. Lema, quin serà...?

Inicialment quina era, doncs, la solució més fàcil per aplicar uns impostos? Evidentment, copiar les fórmules o models ja existents als països veïns. Elaborar, doncs, uns mòduls, com existeixen, per exemple, a Espanya, era el més indicat. No vull dir amb això que sigui una elaboració fàcil. Sens dubte, establir un sistema de mòduls per a totes les activitats comercials és complicat, dur i feixuc. No dubto que l'estudi comportés molta feina, recursos humans i temps. Però aquest sistema de mòduls no és mai just, és impossible que sigui just.

Per exemple: no és el mateix el mòdul per a un bar restaurant situat a l'avinguda Meritxell d'Andorra la Vella que a l'avinguda Verge de Canòlich de Sant Julià, per posar només vies principals. Els 4.000 o 5.000 euros que surten del càlcul del mòdul no els podran pagar mai de la mateixa manera. La caixa no és la mateixa.

I no exagero; és el total per pagar que surt del càlcul d'un bar restaurant *normal* (100 metres quadrats, 4 empleats, 10 metres de barra, 20 taules...).

Tenint en compte també que fins ara —estic parlant encara de l'inici de l'aplicació dels nous impostos, abans d'anunciar-ne cap modificació...— encara no es volia demanar cap tipus de dades comptables a les empreses, ni cap documentació, ni els beneficis obtinguts... (Això no era concebible al nostre país. La gent és molt reticent a ensenyar els seus números.) Almenys de moment (estem al 2005).

Sis mesos després ja ens han anunciat el canvi: no han passat encara sis mesos des de l'entrada en vigor dels nous impostos indirectes (parlo dels volts de maig o juny) i ja ens anuncien que és necessari un nou model *impositiu*, i un sistema de doble imposició també.

Com quedem?

Ara podrem començar a demanar a l'exterior que ens treguin de la llista.

De totes formes, amb l'entrada en vigor dels impostos indirectes, Andorra ja comença a deixar de ser un paradís fiscal. A banda de l'increment del control dels comptes bancaris.

El primer canvi anunciat, és el següent:

IGI, impostos generals indirectes

Un impost que englobarà tots els altres: l'IMI, l'ISI, l'IAC i l'IPI (espero i suposo que també alguna de les diverses taxes o cànon). Un IVA, per entendre'ns.

Aquest sistema impositiu (sense variar gaire), ja existia pràcticament per a aquell que optava pel sistema de determinació directa (a banda del sector del comerç), encara que pocs s'hi van atrevir, però. Pagar un comptable, una auditoria –recordin que és el que es demanava; no una simple conciliació, com realment és–, sortia més car que el mòdul. Una feina senzilla d'un comptable (sense auditoria) com a mínim s'eleva a 200-400 euros al mes, que suposen al cap de l'any 2.400-4.800 euros.

Facin números. En la majoria dels casos, surt més a compte pagar el corresponent mòdul.

Aquest sistema (IGI) és més just, sens dubte. Però obliga a portar un control més directe: comptabilitats, declaració d'impostos suportats i repercutits...

“Ja ho tenim solucionat”, pensaven aleshores...

Doncs no, al cap de poc s'han adonat també que no es pot aplicar aquest tipus d'impost si no es regulen degudament i amb anterioritat una sèrie de elements que són previs a l'aplicació de qualsevol tipus d'imposició.

És evident que les coses no s'han fet gaire bé.

Primer s'han de regular les societats, les empreses, els prestanoms, el Registre de comerç i indústria, les activitats comercials...; elaborar o aplicar un pla comptable (que ja existeix, això no comportava tanta feina...), unes normes de comptabilitat (NIC/NIF, també ja existeixen...).

Em diran que aquest procés ja està en marxa, i és cert –d'aquí es desprenen les noves lleis econòmiques–, però no s'ha fet en l'ordre adequat.

En definitiva: “unes lleis econòmiques”, varen pensar: llei de societats, inversions estrangeres i comptabilitat.

“Unes modificacions a les lleis dels impostos indirectes”, varen pensar: eliminar l'ISI al lloguer dels locals comercials, per exemple.

“Una imposició directa?”, també varen pensar, en veu baixa...: impost sobre el benefici de les societats (13%).

No puc valorar adequadament, encara, ni les lleis ni les modificacions; només he pogut fer una ullada oficiosament (gràcies a la PIME) a l'esborrany dels tres projectes de llei. I les modificacions a les lleis dels impostos indirectes no les conec totes.

Sota el meu punt de vista, la llei de comptabilitat per als empresaris no aporta gaire cosa, a banda de deixar clara l'obligació de dur una comptabilitat (deure de comptabilitat per a tots els empresaris). A banda de l'obligació de dipositar-la al

Registre de societats (les empreses que ho siguin). A banda de qui podrà portar uns comptes abreujats, l'informe de gestió de les SA, SL, que necessitin auditoria, poca cosa més.

El que sí que he pogut comprovar és que han copiat un sistema vell. La remuneració d'assentaments per data ja no es fa enlloc. (És el que interpreto de l'article 4 i l'article 14 de la proposta de llei.)

En referència al projecte de llei d'inversions estrangeres, crec, com la PIME, que es fa una distinció massa desmesurada entre les empreses.

I en referència a la llei de societats, no deixa clar si hi haurà una imposició sobre els beneficis o no.

Però de nou ens estem precipitant: encara no sabem qui està treballant exactament a Andorra i què hi està fent. (Ni tan sols si han recollit el famós NRT.)

És del tot impossible ingressar uns impostos sense regular correctament i en primer lloc les empreses existents al país. (Només pagarem quatre gats.)

Necessitem diners, sí, però no podem improvisar tant.

Amb tot el que he exposat no vull criticar tan sols el nostre Govern.

Les famoses lleis dels impostos indirectes es van aprovar el novembre del 2004 i van sortir publicades al BOPA el desembre del 2004. Durant tot el 2005 els altres tampoc no hem fet bé la nostra feina. Hem deixat passar tot un any sense preocupar-nos del tema, sense ni tan sols estudiar les lleis. Ni els grups polítics, ni els empresaris, ni les associacions, ni el comerç, ni els professionals econòmics i financers... no ens hem parat a estudiar el problema que ens venia a sobre.

A més, amb unes eleccions generals pel mig, a uns no els interessava gaire comentar el tema dels impostos i d'altres no els van fer gaire cas.

L'ISI, que engloba popularment els nous impostos, ha caigut com una pesada llosa, i aleshores és quan tots hem aixecat el cap al cel, hem criticat, ens hem esverat, hem demanat solucions, moratòries, denúncies d'anticonstitucionalitat...

S'han començat a fer modificacions, nyaps, queixes, reglaments, canvis...

I ara ben bé no sabem pas on som realment, cap a quin model anem i com quedarà tot definitivament. He de reconèixer que estic desconcertat i que m'és bastant difícil, en aquests moments, explicar el sistema impositiu.

D'altra banda, també hem començat a comptar i calcular (aquesta és la meua feina; fer-ho per a mi i també fer-ho per als altres...), i aquí molts és quan de veritat s'han *atemorit*. No tots, però sí molts.

Hi ha casos en què fins i tot guanyen diners (*benefici fiscal*, en diuen...). És el cas, per exemple, dels notaris, els advocats, els metges, els comptables..., amb serveis que facturem un 4% d'ISI i només en paguen un 2,8 o 2,9%... Recordo que el mateix Govern ho fa amb la construcció.

En aquests casos sí que hi ha un autèntic paradís fiscal.

Hi ha casos en què el càlcul del mòdul no preocupa gens; es pot cobrir perfectament amb el trasllat de l'impost al client (el famós 4%). Que uns impostos permetin guanyar diners és d'autèntic paradís fiscal, sense cap tipus de frau.

Al comerç, per exemple, no l'hauria d'haver afectat (de moment...). Però també hi ha molts casos en què dit mòdul no es pot cobrir i no es podrà repercutir, ja sigui per competència, per l'augment dels preus, perquè la facturació no dóna el suficient per pagar el corresponent mòdul...

El problema més greu, però, al meu entendre encara no ha arribat... El tindrem el 2007.

M'explico: durant el primer trimestre del 2007 haurem d'efectuar el pagament dels impostos del nostre mòdul total per a l'any 2006 i el segon trimestre haurem de pagar el 50% a compte per a l'any 2007. De moment això és així i no ha canviat.

No tothom podrà assumir i fer front a aquests pagaments. Molts encara ni tan sols hi pensen. Jo sempre he aconsellat fer un càlcul del mòdul que s'ha de pagar, dividir-lo per dotze mesos i anar ingressant –en un compte d'estalvi, per exemple– aquest import mensual.

Quantes empreses tancaran sense pagar? Quantes ja ho han fet? Jo en conec unes quantes...

Per a aquests potser sí que haurà estat Andorra un paradís fiscal; en aquests casos, però, es tracta d'un paradís amb frau.

Hem tornaran a dir, potser: el sistema està canviant i encara no sabem com quedarà definitivament.

Sí, però en aquesta data exposada, és evident que tots (tots?) hem de pagar. I si no hem fet el *raconet*, com ho farem?

Conclusió

Cap a on han de derivar els impostos, al meu entendre?

El 2007 (o 2008, potser...), segurament ja:

Tots disposarem del corresponent NRT (NIF o es digui com es vulgui).

El Registre de comerç i indústria ja estarà actualitzat, sense prestanoms.

Totes les activitats comercials estaran degudament autoritzades i registrades. No hi hauria intrusisme, ni de dins ni de fora.

Totes les empreses duran la seva comptabilitat, amb un pla comptable estàndard i unes normes comptables aplicades correctament.

Les feines seran *supervisades* o elaborades per un comptable degudament qualificat i autoritzat.

I l'empresari podrà dipositar directament els seus comptes.

Totes les empreses estaran obligades a dipositar un compte de resultats, un balanç de situació, una memòria, si cal... al departament corresponent, es digui registre mercantil o tingui un altre nom, i no tan sols les societats.

De manera abreujada o no, en cas que hagin de dipositar una auditoria, hauran de ser auditades per un economista reconegut (en un Col·legi reconegut, no m'hi oposo pas), que supervisarà i aprovarà la feina del comptable, sense haver-se ficat en el seu treball.

Recordin que un auditor sempre ha de ser extern, amb els corresponents estudis i degudament autoritzat. Compte que estic parlant d'auditories i no de conciliacions.

Inspectors, que vetllaran per la correcció de totes les declaracions i perseguiran el possible frau en què algú hagi pogut incórrer.

Les declaracions d'impostos suportats i repercutits no suposaran cap *trauma* ni cap complicació, ni cap maldecap econòmic per a ningú, ja que tot estarà degudament explicat, i aquestes declaracions seran dipositades directament pels gestors de les empreses, sense intermediaris ni comissionistes...

La famosa conciliació (i no auditoria), la podrà fer un comptable, sense cap necessitat que sigui economista, o sense anar més lluny, la mateixa secretària o el propietari de l'empresa, segons el volum de facturació de l'empresa. Si ho volen així...

Dites declaracions comportaran el corresponent pagament d'impostos, es diguin IGI, IVA o TVA.

I amb el dipòsit del corresponent compte de resultats, s'efectuarà la corresponent liquidació de l'impost directe sobre els beneficis, o la devolució en cas que el resultat sigui negatiu, mitjançant el descompte corresponent al següent any. I no la liquidació zero establerta en aquests moments.

No hi haurà cap pèrdua, ni cap benefici fiscal ni cap paradís fiscal.

I finalment tothom, empresaris, treballadors..., farà la seva declaració de la renda de les persones físiques. Com a tot arreu del món, sense que això suposi ni perdre cap elecció, ni amagar les coses, ni fraus, ni corrupcions, ni negocis tèrbols...

Aquest és el meu model fiscal, transparència i claredat.

Quan tot el que he exposat hagi arribat –potser no serà encara l'any 2007; potser serà el 2008, el 2010 o el 2020– ens farem segurament unes altres preguntes, com per exemple:

Som 75.000 habitants, o 60.000, o 600.000. La pregunta és: quants hem de ser a Andorra per viure correctament. Som la quantitat de població correcta?

Quin és el nivell i la qualitat de vida que tenim; el salari mínim i mitjà és el correcte?

Disposem de tots els serveis necessaris i imprescindibles: mèdics, transport...?

Tenim realment un turisme de qualitat, que es queda a dormir, per exemple, al qual oferim altres coses a part de no cobrar-li impostos?

Vivim tots d'una manera realment digna, en totes les matèries: habitatge, sanitat, social, esbarjo?

Han desaparegut per fi la duana, el contraban, els negocis estranys. Podem baixar a Espanya sense haver de passar sempre un control?

Cultivem els nostres horts i les nostres verdures, i no tan sols cuidem bestiar i plantem un tabac que no serveix per a res?

Les necessitats i els ajuts necessaris estan degudament subvencionats, l'assistència, les associacions, els esports, les federacions...?

L'ensenyança, sobretot, està degudament subvencionada (completament gratuïta, hi afegiria)?

El transport públic funciona i és assequible?

Tenim un nivell de vida adequat, tots? Estan contents els funcionaris?

Disposem de les infraestructures necessàries: instal·lacions, escoles, jardins, parcs, voreres, carreteres?

Vivim tots sense estrès, sense cues, sense córrer, com s'ha de viure en un poble tranquil, no com en una ciutat?

Estem ben governats i podem confiar en els nostres governants?

La sanitat funciona adequadament?

La seguretat social funciona correctament?

Els beneficis de FEDA es queden a FEDA?

Els beneficis de l'STA es queden a l'STA?

Els beneficis de la CASS no es mouen de la CASS?

Invertim els diners adequadament?

Etcètera.

Si aquestes preguntes tenen una resposta afirmativa, aquest és el meu model de país, sense paradís fiscal.

És evident que la fiscalitat és necessària per al correcte desenvolupament d'un país. De qualsevol país, disposi dels recursos econòmics de què disposi.

Però aquesta fiscalitat ha de ser justa. Recordin el que diu l'article 37 de la Constitució:

“Totes les persones físiques i jurídiques contribuiran a les despeses públiques segons la seva capacitat econòmica, mitjançant un sistema fiscal just, establert per la Llei i fonamentat en els principis de generalitat i de distribució.”

Complir aquest article és fonamental, i no s'està fent.

Recordin també, breument, el model fiscal que duia el programa electoral del PS. Parlava de:

Dos eixos impositius: la imposició sobre els beneficis i la imposició sobre el consum.

Comptabilitat per al primer (o mòduls indicatius, el que deien que era tan difícil des del PLA) i una imposició baixa sobre el segon.

Dos camps: imposició directa + imposició indirecta. De forma simultània.

Recordin que el PS ja demanava l'establiment d'acords de doble imposició per sortir de la llista de paradisos fiscals.

Recordin també que el PS demanava l'acord d'associació amb els països europeus.

No vull aprofundir més en aquest tema, per a això ja hi ha el meu company Pere López.

Per acabar, només afegiré:

Paradís fiscal? No cal...

Paradís social? Sí, gràcies...

Necessitem, doncs, taxes moderades, pensions correctes..., amb una imposició indirecta (IVA) i amb una imposició directa (sobre els beneficis, de qui realment en tingui).

Gràcies

Miquel Calsina i Gordi

Comptable i portaveu de l'Associació de Comptables del Principat